

Tal av Marie Persson Njajta

Landspartiet Svenska Samer

Sametingets plenum Haparanda 28 november 2019

Vikten av språkrevitalisering, våra sameskolor och förskolor

Ávtehke, lihtsegh jih guessieh

40 procent av alla språk som talas i världen idag riskerar att försvinna på grund av att talarna blir allt färre. Många av dessa är urfolksspråk. I Sverige bedöms alla samiska språk; nord-, lule-, pite-, ume- och sydsamiska, vara hotade. Det viktigaste för att rädda ett språk är att samhället skapar förutsättningar för talarna att tala språket, och att lära ut det till sina barn.

För oss i Landspartiet Svenska Samer är det tydligt att ett levande samiskt språk talas av barnen. Vi konstaterar dock att det är få samiska språkmiljöer och språkarenor runt om i Saepmie där det samiska får vara norm. De få arenor vi har måste vi ställa oss på barrikaderna för. Särskilt de som gäller barn.

Att revitalisera språk har många fördelar. Forskning visar att revitalisering av språk och kultur även är hälsofrämjande.

I dagsläget finns det bara 5 sameskolor med förskolor kvar i Sverige. Dessa verksamheter spelar i många fall en avgörande roll för att stärka och utveckla samiska barns identitet, språk, kultur, självkänsla och samhörighet. De bidrar till ett starkare Saepmie, uppskattade gïelebiesieh (språkbadsläger), kunskap och viktiga samarbeten, t.ex. gränsöverskridande verksamhet.

Här har vi de allra bästa förutsättningarna att arbeta med språkrevitalisering och implementation av full immerssionsmetodik (språkbadsmetodik), vilket är en s.k. stark undervisningsmodell där utbildningen ges i och på samiska. Metodiken fungerar, och där kan våra sameskolor vara motorer i arbetet. Till detta krävs dock resurser och vilja – att man vill kämpa för de få språkarenor vi har, och mod att tänka utanför boxen.

Att se möjligheter där andra bara ser kostnader. Att våga tro att det ska gå.

Att inse att varenda barn och varenda elev är betydelsefull.

Utveckling av samisk metodik är också väldigt viktigt.

Vad gäller finansiering för revitalisering samt att säkra våra sameskolor med förskolor och gärna etablera fler, måste vi alla arbeta aktivt och tydligt och föra fram gemensamt budskap gentemot departement. I dagsläget har vi en Sameskolstyrelse som är tydligt underfinansierad, något som departementet är väl medveten om. Men med tanke på Sveriges koloniala historia och det enorma resursuttag som fortfarande sker från Saepmie, måste staten kunna tillskjuta nödvändiga resurser.

Vi måste även klart och tydligt formulera vad alternativet är – och det är tvångsassimilering.

Detta är vad föräldrar och barn står inför när det gäller sameskolan och förskolan i Dearna. Sameskolstyrelsens ledning har visat en svag politisk vilja och en oförmåga att ställa sig upp för alla sameskolor. Vi måste välja att kämpa för alla, oavsett om de är små eller stora.

Igår hörde jag en sametingsledamot från Sámiid Riikkabellodat framställa i radion angående nedskärningar Sameskolstyrelsen hotat med i Dearna, att det skulle beröra "tomma skolbyggnader". Nej, det gör inte det.

Det berör barn, familjer, duktig personal, lokalsamhälle; och möjligheten att bedriva en kvalitativ utbildning. Det berör de samiska barnens rum för att lära sig vätnoe, hård- och mjukslöjd – deras första identitetsskapande inom slöjden. Det berör rum som används för tjeahpoe (konst), samarbeten, rörelse, dans och musik. Det berör deras avgörande utemiljö med torvkåta och möjlighet att lära och praktisera traditionell kunskap direkt på skolgården – i en trygg, säker och sedan lång tid anpassad och utvecklad miljö.

Man kan välja hur man vill se på vikten av sådana språk- och utbildningsmiljöer men vi i Landspartiet Svenska Samer kommer alltid att ställa oss på barnens och språkens sida. Vi kommer INTE att tillämpa svensk skolpolitik på våra urfolksskolor.

Gäjhtoe.

Marie Persson Njajta
Landspartiet Svenska Samer